

Нікітенко В.О.
доцент кафедри менеджменту організацій
та управління проектами, кандидат філософських наук
Інженерний інститут Запорізького національного університету, м. Запоріжжя

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК НАПРЯМ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ СКЛАДНИХ СИСТЕМ

Формування концепції адаптивного управління як напрям розвитку менеджменту складних систем має велику актуальність, тому що ХХІ століття століття складності вимагає оптимізації всіх процесів, яка направлена на те, щоб організації швидше адаптувалися до плинних умов існування та сформувалися як складні адаптивні системи. Протягом останніх кількох десятиліть людство стало свідками зародження й розвитку теорії складності, спочатку застосованої у математиці й біології, потім – в економіці й соціології. Один із найважливіших висновків нової теорії полягає у тому, що всі організації являють собою мережі, у результаті чого управління еволюціонувало від ієрархічного до мережевого [1]. В основі концепції адаптивного управління – холізм як філософія цілісності, напрям у сучасній західноєвропейській філософії, що розглядає цілісність світу як наслідок творчої еволюції, яка спрямовується нематеріальним «фактором цілісності». В результаті цієї теорії будь-яка організація повинна формуватися як цілісна система, в основі якої самоорганізація й емерджентність, що розглядають поведінку складних систем, яка ґрунтується на гнучких методах роботи. В умовах складності відбуваються постійні зміни, які вимагають нової теорії гнучкого менеджменту, так як традиційний менеджмент став вже проблемою, а не рішенням [2]. Створення адаптивного управління як напрям розвитку менеджменту складних систем – це дорожня карта того, як сформувати ефективне управління і стати успішним менеджером-керівником та вивести свою організацію з кризи, що дозволить застосувати теорію в щоденній практиці та створити ефективне управління, а для цього слід фокусуватися на

теорії адаптивності. Щоб орієнтуватися у багатьох складних проблемах сьогодення – медицини, геноміки та генної інженерії, синтетичної біології та Інтернету речей, кібербезпеки та штучного інтелекту, квантових комп'ютерів та розумних матеріалів – необхідний більш цілісний підхід для вивчення складних соціальних систем, що пропонує цілісне бачення взаємодії в організаціях як складних системах. Для цього слід розібратися у причинах і наслідках, які можуть бути пов'язані циклічною залежністю. У таких ситуаціях жодна з причин не буде головною, так як аналіз першопричин може цілковито відбивати складність навколишнього світу та виробляти досконаліші способи управління державою [3]. Теорія складних соціальних систем як основа теорії адаптивного управління чи навпаки теорія адаптивного управління як теорія складних систем направлена проти бюрократичного засилля апарату, що панує в управлінні, корупції та зловживання владою, некомпетентності, формалізму та некерованості хаотичними процесами, відсутністю управлінських адаптивних структур, які вийшли на рівень глобальних, та вимагає застосування гнучких підходів до управління як єдиного цілого, підтримуючого навколишнє середовище, а також мотивацію, комунікації та співпрацю всередині команди [4]. Прихильники створення адаптивного управління як напряму розвитку менеджменту складних систем визнають необхідність безперервного удосконалення, під час якого управлінські процеси піддаються регулярній переоцінці й переналаштуванню всіх процесів за допомогою рефлексії адміністративної діяльності, яка постійно переоцінюється та використовує все більш гнучкі методи, що допоможуть досягти здорової конкуренції завдяки постійному додаванню цінностей та інновацій. Важливо у цьому складному процесі сприяти реалізації інновацій, як на рівні великих компаній, так і держави, щоб інноваційний розвиток став постійним, динамічним і успішним [5]. Перед Україною стоїть багато викликів і головний з них – як здобути економічну перевагу і стати помітнішим гравцем на глобальній арені інновацій, ніж сьогодні. Новітні технології – нові форми енергії, біотехнології, енергетика, освоєння космосу, національна безпека – будуть відігравати ключову роль, щоб інноваційні імпульси з'єдналися в один, тому що інновації є одним з чинників довгострокової конкурентоспроможності, а для цього слід, щоб на всіх рівнях була впроваджена концепція адаптивного управління як напрям розвитку менеджменту складних систем XXI століття. З усіх загроз і викликів, перед якими стоїть Україна, є нездатність утримати економіку на висхідній траєкторії і подолати політичні перешкоди та приділити увагу занедбанам питанням – освіті, науці, культурі, медицині.

Література

1. Андрюкайтене Регіна, Воронкова Валентина, Кивлюк Ольга, Романенко Тетяна, Рижова Ірина. Концептуалізація smart-общества и smart-технологий в контексте развития современной цивилизации. Mokslas ir praktika: aktualijos ir perspektyvos. 2017. p.11-12.

2. Андрюкайтене Р., Воронкова В., Кивлюк О., Никитенко В. Становление и развитие smart-общества как высокоразумного, высокотехнологического, высокоинтеллектуального. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2017. Вип.71. р. 17-25.

3. Воронкова В. Г. Теорія складності як методологічна основа публічного управління та адміністрування в цифровому суспільстві// Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 19 листопада 2019 р. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. с. 107-109.

4. Nikitenko V.O. Education as a factor of creative personality establishment and development in information society. Humanities bulletin of Zaporizhzhе state engineering academy. 2018. Вип. 74. р. 150-158.

5. Олексенко Р. И. Философия, мировоззрение и мораль современного предпринимателя как составная экономико-социального развития общества. Социосфера : науч.-метод. и теор.журнал. 2013. № 1.